

Newsletter prawny

Wydawany przez zespół Finansów i Bankowości
Kancelarii Prawniczej Deloitte Legal

Spis treści

Decyzja GIODO dotycząca nakazu usunięcia danych osobowych osoby fizycznej	3
Obowiązki dostawcy usług płatniczych będącego osobą trzecią (TPP) w kontekście Dyrektywy AML IV	4
Wyrok WSA - Informacja o cenie instrumentów finansowych nie musi być szczegółowa, aby jej ujawnienie mogło zostać uznane za bezprawne	6
Rachunki uśpione – regulacja statusu i zasad dziedziczenia	6
<i>Resolution</i> czyli restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja banków, SKOKów i domów maklerskich	7
Zmiana ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych	8
Forma dokumentowa czynności prawnej	8
Dowiedz się więcej	9
Kontakt	10

Szanowni Państwo,

Przygotowaliśmy nowe wydanie Newslettera dla Klientów z sektora finansowego. Bieżący numer został opracowany przez prawników z zespołu Finansów i Bankowości Kancelarii Deloitte Legal.

Jako pierwszy przedstawiamy komentarz dotyczący decyzji GIODO, dotyczącej nakazu usunięcia danych osobowych osoby fizycznej, która została wydana w związku ze skargą złożoną przez obywatela polskiego, domagającego się usunięcia jego danych osobowych opublikowanych na popularnym portalu społecznościowym. Następnie piszemy o obowiązkach dostawcy usług płatniczych będącego osobą trzecią (TPP) w kontekście Dyrektywy AML IV. Dla nieregulowanych do tej pory TPP wywoła to szereg wątpliwości praktycznych dotyczących zakresu, w jakim podmioty te będą zobowiązane do wypełniania obowiązków przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu.

W dalszej części komentujemy wyrok WSA, który uznał, że informacja o cenie instrumentów finansowych nie musi być szczegółowa, aby jej ujawnienie mogło zostać uznane za bezprawne. Kolejnym zagadnieniem, którym zajęliśmy się w tym wydaniu, jest nowelizacja Prawa bankowego, regulująca zasady dziedziczenia środków zgromadzonych na rachunkach bankowych oraz status tzw. Rachunków uspiionych. Zmiany mają charakter bardzo istotny, gdyż łączna wartość środków zgromadzonych na tego rodzaju rachunkach może wynosić aż kilka miliardów złotych.

Piszemy także o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym. Projekt ustawy przeszedł fazę pierwszego czytania w Sejmie. Obecnie znajduje się na etapie prac w Komisji Finansów Publicznych. Dwa ostatnie teksty poświęcone są zmianom w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i nowelizacji Kodeksu Cywilnego, modyfikującej w sposób znaczący przepisy regulujące formę czynności prawnych.

Mamy nadzieję, że to opracowanie będzie dla Państwa ciekawe i pomocne w codziennej praktyce.

Zapraszamy do lektury.

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'Zbigniew Korba'.

Zbigniew Korba

Radca prawny, Partner

Lider zespołów ds. Finansów i Bankowości oraz Nieruchomości

Kancelaria prawnicza Deloitte Legal

Decyzja GIODO dotycząca nakazu usunięcia danych osobowych osoby fizycznej

Decyzją o sygn. DOLiS/DEC – 50/16 ze stycznia 2016 r. GIODO nakazał FP Sp. z o.o. z siedzibą w W. usunięcie danych osobowych osoby fizycznej opublikowanych na profilu utworzonym w 2015 r. na portalu F.

Decyzja ta została wydana w związku ze skargą złożoną przez obywatela polskiego, domagającego się usunięcia jego danych osobowych (w zakresie jego numeru PESEL, adresu zamieszkania oraz numeru dokumentu tożsamości) opublikowanych na profilu utworzonym na popularnym portalu społecznościowym (zgodnie z treścią decyzji zwanego dalej „F” lub „portalem”). Wprawdzie na terenie Polski działalność prowadziła spółka FP Sp. z o.o., jednakże – administratorem danych osobowych użytkowników przetwarzanych w ramach serwisu F. (zgodnie z informacją od FP Sp. z o.o.) była spółka z innego kraju UE (zgodnie z treścią decyzji zwana dalej „FIL”). Spółka polska świadczyła jedynie na podstawie umowy o współpracę, zawartej z FIL, usługi marketingowe. Polityki prywatności określające m.in. zasady ochrony danych osobowych użytkowników portalu, opublikowane na stronie F., były natomiast dokumentami właściciela grupy F. Inc. z siedzibą w Stanach Zjednoczonych.

W nawiązaniu do podanego wyżej stanu faktycznego GIODO uznał się za organ kompetentny w zakresie stosowania środków prawnych w związku z przetwarzaniem danych osobowych osób zamieszkałych na terytorium Polski w serwisie F., zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. A Dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych.

GIODO stwierdził w szczególności, że to F Inc, a nie FIL jest administratorem danych przetwarzanych w ramach serwisu F. w związku z tym, iż to F Inc, a nie FIL określa zasady przetwarzania danych osobowych. Ponadto, zdaniem GIODO, istnieje nierozwalny związek pomiędzy działalnością prowadzoną przez właściciela serwisu F., tj. F Inc a jego spółki zależnej, tj. FP Sp. z o.o. W rezultacie, to na FP Sp. z o.o. ciążył obowiązek zastosowania wszelkich środków w tym celu, aby prawo krajowe o ochronie danych osobowych było stosowane i przestrzegane na terytorium Polski w związku z przetwarzaniem danych osobowych w ramach serwisu F., stąd decyzja nakazująca FP Sp. z o.o. usunięcie danych.

Katarzyna Sawicka
Aplikantka adwokacka
Associate
Deloitte Legal

Nowe ogólne rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady o ochronie danych wprowadza istotne zmiany dotyczące reżimu przetwarzania danych osobowych przez podmioty, które nie mają siedziby, czy też oddziału na terenie UE. Przepisy rozporządzenia będą miały zastosowanie do przetwarzania danych przez administratorów oraz inne podmioty przetwarzające dane osobowe (w szczególności w drodze powierzenia przetwarzania danych), które nie mają jednostek organizacyjnych na terenie UE, jeżeli **będą one przetwarzać dane osobowe osób przebywających w UE** oraz jeśli przetwarzanie będzie **związane z oferowaniem towarów lub usług** takim osobom lub z **monitorowaniem zachowania** takich osób, jeśli zachowanie ma miejsce w UE.

Istotnym jest, że podstawowym kryterium ochrony jest samo przebywanie w UE – niezależnie od obywatelstwa. Dodatkowo, jeśli przetwarzanie danych odbywa się w związku z oferowaniem towarów lub usług, przetwarzający dane będzie zobowiązany do przestrzegania przepisów rozporządzenia niezależnie od tego, czy po stronie nabywcy towaru lub usługi powstaje obowiązek zapłaty.

Administrator lub podmiot przetwarzający, który przetwarza dane osób przebywających w UE, powinien wyznaczyć przedstawiciela w państwie członkowskim UE, chyba że przetwarzanie ma np. charakter sporadyczny. Przedstawiciel działać będzie w imieniu przetwarzającego dane, a organ nadzorczy (np. GIODO) będzie mógł adresować swoje działania bezpośrednio do przedstawiciela. Jednocześnie wyznaczenie przedstawiciela nie wpływa na obowiązki i odpowiedzialność prawną przetwarzającego.

Rozporządzenie stanowi znaczne rozszerzenie zakresu oddziaływania prawa UE w porównaniu z obowiązującą dyrektywą 95/46/WE. Dyrektywa przewiduje, że przepisy krajowe, będące jej implementacją, należy stosować do administratorów danych nieprowadzących działalności gospodarczej w UE, jedynie wówczas, gdy do celów przetwarzania danych wykorzystują oni środki (zautomatyzowane i inne), znajdujące się na terytorium państwa UE, chyba że środki te są wykorzystywane wyłącznie do celów tranzytu przez terytorium UE.

Obowiązki dostawcy usług płatniczych będącego osobą trzecią (TPP) w kontekście Dyrektywy AML IV

Zakres regulacji

26 czerwca 2017 r. upływa termin implementacji do prawa krajowego przepisów Dyrektywy „AML IV”¹. Swym zakresem obejmuje ona m.in. podmioty określane jako TPP (ang. *Third Party Providers*), czyli dostawców usług płatniczych, którzy na mocy nowej Dyrektywy PSD2² oferować będą usługi płatnicze polegające na inicjowaniu płatności – PIS (ang. *payment initiation service*)³ oraz zapewnianiu dostępu do informacji o rachunku – AIS (ang. *account information service*)⁴.

Zakres regulacji PSD2

Dla nieregulowanych do tej pory TPP wywoła to szereg wątpliwości praktycznych dotyczących zakresu, w jakim podmioty te będą zobowiązane do wypełniania obowiązków z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Od daty ostatecznej transpozycji do prawa krajowego przepisów PSD2, tj. od 13 stycznia 2018 r., TPP, jako instytucje płatnicze staną się podmiotami zobowiązanymi na gruncie AML IV⁵ i formalnie spoczywać na nich będą wszystkie przewidziane w AML IV obowiązki w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Z drugiej jednak strony specyfika, a często również skala świadczonych przez TPP usług, pozwala uznać je za podmioty w mniejszym stopniu będą musiały osobiście wykonywać środki określonych w AML IV niż ma to miejsce w przypadku pozostałych podmiotów zobowiązanych, które są bezpośrednio zaangażowane w transakcje finansowe dokonywane przez klientów oraz wchodzą w posiadanie należących do klientów środków finansowych.

Środki należytej staranności i analiza ryzyka – zasady ogólne

Nie ulega wątpliwości, że jednym z podstawowych wymogów regulacji AML IV jest obowiązek stosowania przez instytucje zobowiązane **środków należytej staranności** opisanych w art. 13 ust. 1 AML IV. Środki te polegają na:

- a) identyfikacji i weryfikacji tożsamości klienta,
- b) identyfikacji i weryfikacji tożsamości beneficjenta rzeczywistego
- c) ocenie i uzyskiwaniu informacji na temat celu i zamierzonego charakteru stosunków gospodarczych klienta
- d) prowadzeniu bieżącego monitorowania stosunków gospodarczych z klientem

Przy czym środki, o których mowa w lit. a-c powyżej, powinny co do zasady być podejmowane przez podmioty zobowiązane przed zawarciem umowy z klientem (względnie przed przeprowadzeniem przez niego pojedynczej transakcji), natomiast bieżący monitoring klienta, o którym mowa w lit. d powinien być stosowany przez podmioty zobowiązane w sposób ciągły po rozpoczęciu świadczenia usług na rzecz klienta.

Art. 11 AML IV wymienia sytuacje, w których podmioty zobowiązane powinny stosować ww. środki należytej staranności. Z perspektywy TPP najistotniejsze jest wskazanie, że **środki te powinny być podejmowane:**

- a) przy nawiązywaniu stosunków gospodarczych,
- b) przy przeprowadzaniu sporadycznej transakcji:
 - i. na kwotę 15 000 EUR lub większą, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się być ze sobą powiązane; lub
 - ii. która stanowi transfer środków pieniężnych zdefiniowany w art. 3 pkt 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 na kwotę przekraczającą 1 000 EUR;
- c) gdy istnieje podejrzenie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, bez względu na jakiegokolwiek odstępstwo, wyłączenie lub próg;
- d) gdy istnieją wątpliwości, co do prawdziwości lub adekwatności wcześniej otrzymanych danych dotyczących ustalenia tożsamości klienta.

Zakres stosowania ww. środków należytej staranności przez podmioty zobowiązane oraz ich intensywność, AML IV uzależnia od **analizy ryzyka klienta i jego klasyfikacji**, w oparciu o tę analizę (risk based approach). Wspomniana analiza oraz ocena ryzyka zawsze powinny być dokonywane przez podmiot zobowiązany w oparciu o konkretne przyjęte strategie, środki kontroli i procedury, o których mowa w art. 8 ust. 3 AML IV. Przepisy AML IV nie wskazują przy tym, jakie dokładnie okoliczności powinny być brane pod uwagę przez podmiot zobowiązany przy ocenie ryzyka i klasyfikacji klienta, a jedynie określają, że ocena klienta pod kątem ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu

1 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE.

2 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE.

3 Zgodnie z art. 4 pkt 15 PSD2 „usługa inicjowania płatności” oznacza usługę polegającą na zainicjowaniu zlecenia płatniczego na wniosek użytkownika usług płatniczych w odniesieniu do rachunku płatniczego posiadanego u innego dostawcy usług płatniczych.

4 Zgodnie z art. 4 pkt 16 PSD2 „usługa dostępu do informacji o rachunku” oznacza usługę online polegającą na dostarczaniu skonsolidowanych informacji na temat co najmniej jednego rachunku płatniczego posiadanego przez danego użytkownika usług płatniczych u innego dostawcy usług płatniczych albo u więcej niż jednego dostawcy usług płatniczych.

5 Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 Dyrektywy AML IV jej przepisy będą miały zastosowanie m.in. do instytucji finansowych, czyli w myśl definicji zawartej w art. 3 pkt 2) lit. a) Dyrektywy również do instytucji świadczących usługi płatnicze w myśl PSD2. Tym samym od momentu transpozycji do prawa krajowego przepisów PSD2, tj. od 13 stycznia 2018 r., TPP regulowane na gruncie PSD2 staną się jednocześnie podmiotami zobowiązanymi zgodnie z AML IV.

powinna być dokonywana z uwzględnieniem czynników obejmujących ryzyko dotyczące klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług, transakcji lub kanałów dostaw.

Ponadto, wszystkie działania podejmowane przez podmioty zobowiązane, a także ww. strategie, środki kontroli i procedury powinny być proporcjonalne do charakteru i wielkości podmiotów zobowiązanych.⁶

Wymogi AML IV a specyfika usług świadczonych przez TPP

Specyfika usług świadczonych przez TPP, a więc usług inicjowania płatności (PIS) oraz dostępu do informacji o rachunku (AIS) jest w myśl definicji wykonywana bez wchodzenia w posiadanie środków finansowych klienta oraz co do zasady przez podmiot inny niż dostawca usług płatniczych prowadzący rachunek klienta. Z tego względu nie wydaje się uzasadnione, aby podmiot ograniczający się tylko do świadczenia ww. usług był zobowiązany w pełnym zakresie stosować wobec swoich klientów środki należytej staranności, o których mowa powyżej. Wyraz takiemu podejściu daje pkt 35 preambuły Dyrektywy AML IV, który stanowi, że „w celu uniknięcia powtarzania procedur identyfikacji klienta, co prowadzi do opóźnień i nieefektywności w działalności gospodarczej, należy zezwolić - pod warunkiem zastosowania właściwych środków ochronnych - na przyjmowanie przez podmioty zobowiązane klientów, których identyfikację przeprowadzono gdzie indziej. W przypadkach, w których podmiot zobowiązany korzysta z usług osoby trzeciej, ostateczną odpowiedzialność za zastosowanie wobec klienta należytej staranności powinien ponosić podmiot zobowiązany, który przyjmuje klienta”.

Powyższe oznacza, że ciężar stosowania środków należytej staranności polegających na identyfikacji klienta ponosić będzie ASPSP⁷ (ang. *account servicing payment service provider*). W takiej sytuacji TPP nie będzie zobowiązany do ponownego stosowania środków identyfikacji klienta w zakresie w jakim są one wykonywane przez ASPSP.

Należy zaznaczyć jednak, że powyższe wyłączenie w stosunku do TPP nie ma charakteru całkowitego. Odnosi się ono bowiem jedynie do kwestii „identyfikacji klienta”, a zatem dotyczy działań podejmowanych przez podmioty zobowiązane, o których mowa w art. 13 ust. 1 lit. a) i b) AML IV (identyfikacja i weryfikacja klienta oraz beneficjenta rzeczywistego), natomiast nie dotyczy obowiązków bieżącego monitorowania stosunków gospodarczych z klientem oraz badania zamierzonego celu

działalności klienta, w zakresie w jakim nie zostało to zbadane przez ASPSP⁸. Ponadto nie wydaje się również, aby charakter usług świadczonych przez TPP wyłączał w stosunku do niego stosowanie innych istotnych obowiązków wynikających z AML IV, jak choćby obowiązek przechowywania wyników analiz przez okres 5 lat (art. 40 ust. 1 lit. a AML IV), współpracy i informowania jednostek analizy finansowej o spostrzeżonych naruszeniach (art. 33 AML IV), czy szkolenia pracowników w zakresie AML i ochrony danych (art. 46 AML IV).

Pewnym ułatwieniem dla TPP w zakresie stosowania postanowień Dyrektywy AML IV może być korzystanie z outsourcingu, który regulują postanowienia art. 25-29 AML IV. W tym wypadku należy jednak pamiętać, że ostateczną odpowiedzialność za spełnienie wymogów Dyrektywy zawsze ponosi podmiot, który korzysta z usług osoby trzeciej – a zatem w przypadku gdy TPP zleca osobie trzeciej czynności na zasadzie outsourcingu, będzie on ponosił za nie odpowiedzialność⁹.

6 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1781/2006.

7 Dostawca usług płatniczych prowadzący rachunek w rozumieniu art. 4 pkt 17 PSD2.

8 Środki te będzie zatem musiał podejmować TPP w oparciu o strategię, środki i procedury stosowane w ramach analizy ryzyka klienta zgodnie z art. 8 AML IV.

9 Art. 25 AML IV.

10 Dyrektywa 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

**Agata Jankowska-
-Galińska**

Radca Prawny
Managing Associate
Deloitte Legal

Nie ulega wątpliwości, że nowa Dyrektywa AML IV wprowadza szereg istotnych zmian w działalności TPP, które jako instytucje płatnicze zostaną objęte jej postanowieniami. Mimo iż z uwagi na charakter świadczonych przez TPP usług wydaje się, że nie wszystkie postanowienia AML IV będą stosowane wobec nich z taką samą mocą jak wobec innych podmiotów zobowiązanych, te przepisy które znajdują do TPP zastosowanie będą musiały być przestrzegane rygorystycznie. Należy zaznaczyć, że Dyrektywa AML IV w przeciwieństwie do swojej poprzedniczki (AML III)¹⁰ znacznie rozbudowuje i zaostrza katalog sankcji za jej nieprzestrzeganie, a zatem można się spodziewać, że dotychczasowe podejście regulatora krajowego również w tym zakresie ulegnie zmianie.

Warto też zwrócić uwagę, że AML IV jest dyrektywą minimalnej harmonizacji, co w praktyce oznacza, że państwa członkowskie implementując jej przepisy do porządków krajowych będą uprawnione do obciążenia podmiotów zobowiązanych bardziej rozbudowanymi wymogami niż wynika to z treści samej Dyrektywy. Ponadto, należy podkreślić, że AML IV w odróżnieniu od AML III wyraźnie zwiększa nacisk na państwa członkowskie, aby to one podejmowały konkretne decyzje odnośnie zdefiniowania lokalnych ryzyk sektorowych w zakresie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu i na tej podstawie ustanawiały ewentualne dodatkowe zasady, które przyczynią się do zapobiegania nadużyciom. Z powyższych względów wydaje się, że ostateczny rozmiar obowiązków TPP na gruncie AML IV będzie znany dopiero po implementowaniu jej przepisów do prawa krajowego.

Wyrok WSA - Informacja o cenie instrumentów finansowych nie musi być szczegółowa, aby jej ujawnienie mogło zostać uznane za bezprawne

Samo ujawnienie przez maklera poufnej informacji stanowiącej tajemnicę zawodową wystarczy, aby został on ukarany przez Komisję Nadzoru Finansowego – do takiej konkluzji doszedł Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (WSA), który wyrokiem z dnia 11 lutego 2016 r. (sygn. akt VI SA/Wa 1334/15) utrzymał w mocy karę zawieszenia na okres 12 miesięcy uprawnień maklera papierów wartościowych za naruszenie przepisów prawa (art. 148 ust. 1 pkt 1 i art. 156 ust. 2 pkt 1 Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi). Naruszenie polegało na ujawnieniu przez maklera informacji poufnej stanowiącej jednocześnie tajemnicę zawodową o planowanej realizacji zlecenia na rzecz klienta domu maklerskiego oraz ujawnieniu informacji stanowiącej tajemnicę zawodową dotyczącej deklarowanej ceny i wielkości zapisów przy tworzeniu księgi popytu.

W ocenie sądu dla uznania informacji za informacje o ściśle określonym charakterze (informacje precyzyjne), o czym stanowi art. 154 Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, nie jest konieczne, aby możliwe było wywnioskowanie z nich z dostatecznym stopniem prawdopodobieństwa, że ich potencjalny wpływ na cenę danych instrumentów finansowych będzie miał określony charakter w sytuacji, gdy zostaną one podane do publicznej wiadomości. W tym zakresie omawiany wyrok pozostaje zgodny z orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości (TS) z dnia 11 marca 2015 r. (C-628/13), zgodnie z którym tylko informacje niejasne lub ogólne, które nie pozwalają na wyciągnięcie żadnego wniosku co do ich możliwego wpływu na ceny danych instrumentów finansowych nie powinny być traktowane jako informacje poufne.

Zdaniem WSA nie jest konieczne, aby dana informacja umożliwiała ustalenie, w jaki sposób zmieni się cena danych instrumentów finansowych. Wystarczy jedynie, aby mogła ona zostać wykorzystana przez rozsądnego inwestora jako jeden z elementów uzasadniających jego decyzję inwestycyjną (tym samym spełniać będzie wymóg poufności, mimo że nie mówi wprost, w jaki sposób zmieni się cena instrumentów finansowych).

Źródło:
https://www.knf.gov.pl/o_nas/komunikaty/2016/KNF_WSA_makler_19_02_2016.html

Rachunki uśpione – regulacja statusu i zasad dziedziczenia

Z początkiem lipca 2016 r. wchodzi w życie nowelizacja Prawa bankowego¹², regulująca zasady dziedziczenia środków zgromadzonych na rachunkach bankowych oraz status tzw. rachunków uśpionych. Zmiany mają charakter bardzo istotny - łączna wartość środków zgromadzonych na tego rodzaju rachunkach może bowiem wynosić aż kilka miliardów złotych.

Skutkiem nowelizacji ma być możliwość uzyskania przez spadkobiercę **zbiorczej informacji** o rachunkach bankowych zmarłego - w dowolnym banku. Ustawa przewiduje w tym celu utworzenie przez banki (powołaną przez banki spółkę celową lub izbę rozliczeniową) **centralnej informacji** o rachunkach bankowych. Zbiorcza informacja będzie wydawana na podstawie pisemnego żądania osoby uprawnionej oraz po zweryfikowaniu przez bank przedstawionego tytułu prawnego. W związku z nałożeniem na banki obowiązku utworzenia centralnej informacji, przewidziano też stosowne wyjątki od obowiązku zachowania tajemnicy bankowej.

Uregulowana zostaje również kwestia wpływu **śmierci posiadacza rachunku lub długotrwałego braku jego aktywności** w zakresie zleczonych dyspozycji na losy umowy rachunku bankowego i zgromadzonych na kontach środków. Zgodnie z nowelizacją - umowa rachunku bankowego, którego posiadaczem jest osoba fizyczna, niezawarta w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej, ulegać będzie rozwiązaniu z dniem śmierci posiadacza rachunku, a także z upływem 10 lat od dnia wydania przez posiadacza rachunku ostatniej dyspozycji dotyczącej tego rachunku. W takim wypadku ustawa nakazuje jednak uważać umowę rachunku za wiążącą do chwili wypłaty przez bank środków pieniężnych osobie posiadającej do nich tytuł prawny, czego konsekwencją jest w szczególności obowiązek naliczania zgodnych z umową odsetek od zgromadzonych środków.

Ustawa przewiduje także **obowiązek wystąpienia przez bank**, po upływie 5 lat od dnia wydania przez posiadacza ostatniej dyspozycji dotyczącej rachunku, o **udostępnienie danych z rejestru PESEL** w celu ustalenia, czy posiadacz rachunku nadal żyje. Banki będą musiały również informować klientów o konsekwencjach braku aktywności na rachunkach na 6 miesięcy przed upływem okresu, z którym ustawa wiąże rozwiązanie umowy.

Nowym rozwiązaniem jest wprowadzenie obowiązku **poinformowania klienta** banku przy zawieraniu umowy rachunku o możliwości wydania dyspozycji na wypadek śmierci, a także obowiązku niezwłocznego zawiadomienia wskazanych przez klienta osób o możliwości wypłaty środków w przypadku powzięcia przez bank wiadomości o śmierci posiadacza rachunku.

Ustawa wprowadza analogiczne zobowiązania w odniesieniu do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

¹² Ustawa z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1864)

Resolution czyli restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja banków, SKOKów i domów maklerskich

Trwają prace nad przyjęciem ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji. Projekt przeszedł fazę pierwszego czytania w Sejmie. Obecnie znajduje się na etapie prac w Komisji Finansów Publicznych.

Celem projektu jest implementacja Dyrektywy PE i Rady 2014/59/UE z 15 maja 2014 r, która ustanawia ramy procedury Resolution. Przygotowany przez Rząd projekt odnosi się do banków, kas i firm inwestycyjnych objętych skonsolidowanym nadzorem KNF (dalej „Podmioty”).

Do najważniejszych elementów projektu ustawy należy zaliczyć:

1. nałożenie na Podmioty obowiązku sporządzania planów naprawy określających działania na wypadek znaczącego pogorszenia ich sytuacji finansowej;
2. określenia uprawnień KNF w ramach procedury wczesnej interwencji;
3. powierzenie BFG roli organu przymusowej restrukturyzacji oraz nałożenie obowiązku na BFG tworzenia planów przymusowej restrukturyzacji;
4. wprowadzenie przepisów regulujących zasady stosowania narzędzi przymusowej restrukturyzacji (tj. przejęcia przedsiębiorstwa, instytucji pomostowej, umorzenia lub konwersji zobowiązań oraz wydzielenia praw majątkowych) oraz nadanie BFG uprawnienia do wydawania decyzji w przedmiocie wszczęcia postępowania przymusowej restrukturyzacji oraz prowadzenia tego postępowania;
5. określenia przesłanek, na podstawie których KNF stwierdza zagrożenie upadłością podmiotu oraz na podstawie których BFG podejmuje ewentualną decyzję o wszczęciu postępowania przymusowej restrukturyzacji;
6. nadanie BFG uprawnienia do dokonywania umorzenia lub konwersji instrumentów kapitałowych oraz nałożenie na Podmioty skorelowanego z nim obowiązku do utrzymywania odpowiedniego poziomu zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji;
7. nadanie BFG uprawnienia do zawieszania w postępowaniu przymusowej restrukturyzacji działalności Podmiotów;
8. określenie zasad dotyczących postępowania odszkodowawczego w stosunku do wierzycieli i akcjonariuszy likwidowanego Podmiotu w przypadku pogorszenia ich sytuacji w stosunku do hipotetycznego postępowania upadłościowego;
9. zmiany do ustawy – Prawo upadłościowe w zakresie hierarchii zaspokajania roszczeń z masy upadłości banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej w postępowaniu upadłościowym.

Łukasz Szymański

Radca Prawny
Managing Associate
Deloitte Legal

Projekt ma fundamentalne znaczenie dla rynku finansowego, gdyż jego celem jest między innymi wdrożenie do polskiego systemu prawnego, nieznanego do tej pory, instytucji restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, SKOKów i domów maklerskich objętych nadzorem skonsolidowanym KNF. Budzi on szereg obaw, gdyż praktyczne doświadczenia zastosowania objętych nim instytucji są bardzo ograniczone, a kompetencje, które uzyska BFG będą bardzo szerokie. Wystarczy wskazać na instytucję umorzenia lub konwersji instrumentów kapitałowych, która przyznaje bardzo szerokie uprawnienia na rzecz BFG umożliwiając ingerencję w prawa wierzycieli i akcjonariuszy. Jednocześnie w celu zapewnienia możliwości jej realizacji na podmioty objęte regulacją nałożony zostanie obowiązek utrzymywania minimalnych poziomów funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji. Zakres tego obowiązku i pojęcie samego instrumentu również budzi pewne wątpliwości, gdyż wiele przepisów ma dość ogólny charakter i szereg elementów będzie musiało zostać doprecyzowanych na późniejszym etapie (np. poprzez regulacyjne standardy techniczne opracowywane przez EBA). Należy jedynie mieć nadzieję, że BFG dobrze przygotowało się do wdrożenia ustawy (Polska już teraz opóźnia się z jej implementacją, należy zatem spodziewać się, że ustawa zostanie wkrótce uchwalona) a w przypadku konieczności zastosowania instrumentów Resolution, BFG będzie korzystał z szeroko mu przyznanych kompetencji roztropnie i jedynie w koniecznym zakresie.

Zmiana ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Zapisy ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych¹³ („Ustawa”) mają na celu zwiększenie ochrony konsumentów dochodzących roszczeń wynikających z czynności bankowych sensu *stricto*¹⁴ oraz ułatwienie dochodzenia roszczeń wynikających z tych czynności.

Od września 2015 r.¹⁵ opłata stosunkowa od roszczeń wynikających z czynności bankowych sensu *stricto* jest ograniczona do 5% wartości przedmiotu sporu i maksymalnie kwoty 1000 zł. Do tej pory z tak obniżonej opłaty korzystał każdy dochodzący roszczeń wynikających z czynności bankowych sensu *stricto* oraz z prowadzenia innych rachunków bankowych, w tym również banki i przedsiębiorcy posiadający rachunki bankowe.

Ustawa ograniczy krąg podmiotów korzystających z obniżonej opłaty stosunkowej od sporu w wymienionych powyżej przypadkach. Po wejściu w życie Ustawy niższe opłaty stosunkowe ponosić będą tylko konsumenci oraz osoby prowadzące rodzinne gospodarstwa rolnicze.

Projektowana zmiana będzie miała znaczenie dla sporów sądowych, w których wartość przedmiotu sporu wynosi powyżej dwudziestu tysięcy złotych – dla takich sporów koszt dochodzenia roszczeń wzrośnie.

Ustawa wejdzie w życie w dniu 15 kwietnia 2016 r. Do postępowań wszczętych przed wejściem w życie Ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

13 Ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r. Poz. 421).

14 Czynności bankowe sensu *stricto* to: przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów jak również prowadzenie innych rachunków bankowych.

15 Zmiana wprowadzona ustawą z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1854).

Forma dokumentowa czynności prawnej

W dniu 8 września 2016 r. wejdzie w życie nowelizacja Kodeksu Cywilnego, modyfikująca w sposób znaczący przepisy regulujące formę czynności prawnych.¹⁶ Nowe unormowania stanowią odpowiedź na zachodzące zmiany technologiczne, dotyczące sposobów oraz środków składania oświadczeń woli.

Ustawa wprowadza nowy typ szczególnej formy czynności prawnej – **formę dokumentową**. Dla dochowania tej formy wystarczające będzie złożenie **oświadczenia woli w postaci dokumentu**, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie.¹⁷

Warto podkreślić, iż w swych założeniach przepisy dotyczące formy dokumentowej odwzorowują zasady odnoszące się do formy pisemnej. W szczególności, forma dokumentowa zastrzeżona w ustawie będzie miała charakter formy ad solemnitatem tylko wówczas, gdy rygor nieważności zostanie wyraźnie określony w ustawie. W przeciwnym przypadku będzie miała charakter formy zastrzeżonej ad probationem. Strony, zastrzegając w umowie formę dokumentową, powinny określić jej skutek. W razie braku takiego postanowienia, forma ta będzie traktowana jako zastrzeżona wyłącznie dla celów dowodowych. Jednakże, przepisów o skutkach niezachowania formy dokumentowej przewidzianej dla celów dowodowych nie będzie stosować się do czynności prawnych w stosunkach między przedsiębiorcami. Ponadto, jeżeli umowa zostanie zawarta w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron, jak również odstąpienie od niej albo jej wypowiedzenie wymagać będzie zachowania jedynie formy dokumentowej (chyba że ustawa lub umowa zastrzegą inną formę).

Nowelizacja wprowadza ponadto legalną definicję dokumentu, jako nośnika informacji umożliwiającego zapoznanie się z jej treścią. Intencją ustawodawcy było stworzenie definicji technologicznie neutralnej. Treść dokumentu może zostać zatem dowolnie ujawniona (np. znaki graficzne, dźwięk, obraz), a także utrwalona na dowolnym nośniku (np. papier lub plik) i za pomocą dowolnych środków (pióro, komputer, telefon komórkowy). Granicę tej neutralności wyznacza jednak realizowana przez dokument funkcja dowodowa, która wymaga, aby sposób utrwalenia informacji umożliwił jej zachowanie i odtworzenie. Bez znaczenia wydaje się również czy dokument został zapisany na jednym czy wielu nośnikach (np. zapisanie jednego dokumentu w kilku plikach).

Wprowadzenie omawianej nowelizacji niewątpliwie przyczyni się do odformalizowania obrotu prawnego i usankcjonowania formy, która już dziś jest powszechnie stosowana (np. poczta elektroniczna, SMS), a która z uwagi na postępujący rozwój technologii będzie w przyszłości zyskiwać na znaczeniu. Z drugiej jednak strony należy wskazać pewne ryzyka, które w praktyce obrotu mogą zwiększyć niepewność umawiających się stron – chociażby ze względu na ograniczoną w niektórych sytuacjach możliwość wskazania autora danego dokumentu.

16 Ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311, ze zm.).

17 Art. 772 Kodeksu Cywilnego po nowelizacji.

Dowiedz się więcej

Wybrane publikacje:

Deloitte Legal

[Kancelaria prawnicza Deloitte Legal umacnia swoją pozycję na rynku](#) - Paweł Moskwa i Jan Jarmul nowymi Partnerami

Finanse i bankowość

[Wszystko na temat Dyrektywy PSD2 \(Payment Services Directive 2\)](#)

[Hipoteka na nieruchomości rolnej – tylko do wartości rynkowej nieruchomości](#)

[Fakty o FATCA – wszystko o wymogach porozumienia FATCA oraz jego konsekwencjach dla polskich przedsiębiorstw](#)

Ochrona danych osobowych

[Ochrona danych osobowych - co zmieni się w przepisach? General Data Protection Regulation](#)

[Większy nacisk na ochronę prywatności - „privacy by design” oraz „privacy by default”](#)

Podcast: [Zmiany w ochronie danych osobowych. Co każdy ekspert ds. marketingu wiedzieć powinien](#)

Prawo pracy

[Oddelegowanie pracowników według nowych zasad. Nowe obowiązki dla zagranicznych pracodawców delegujących pracowników do pracy w Polsce](#)

Nieruchomości

[Rewolucja w obrocie nieruchomością-mi rolnymi. Czy od 30 kwietnia 2016 r. będzie możliwy obrót ziemią rolną w Polsce?](#)

Wydarzenia:

Deloitte Legal

Webcast: [Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Zmiany dla sektora finansowego - Seminarium on-line: 24 maja, 10:00-11:00](#)

Odwiedź naszą stronę: www.deloittelegal.pl

Subskrypcja

Newsletter prawny Zespołów Finansów i Bankowości Deloitte Legal
www.deloitte.com/pl/subskrybcje

Kontakt

Zbigniew Korba

Partner, Radca prawny
Deloitte Legal
+48 22 348 35 56
zkorba@deloitteCE.com

Diana Kawala

Business Development
& Marketing
Deloitte Legal
+48 22 348 35 88
dkawala@deloitteCE.com

Katarzyna Bartoszkiewicz

Koordinator ds. Marketingu i PR
Deloitte Legal
+48 22 348 35 79
kbartoszkiewicz@deloittece.com

Deloitte świadczy usługi audytorskie, konsultingowe, doradztwa podatkowego i finansowego klientom z sektora publicznego oraz prywatnego, działającym w różnych branżach. Dzięki globalnej sieci firm członkowskich obejmującej 150 krajów oferujemy najwyższej klasy umiejętności, doświadczenie i wiedzę w połączeniu ze znajomością lokalnego rynku. Pomagamy klientom odnieść sukces niezależnie od miejsca i branży, w jakiej działają. 200 000 pracowników Deloitte na świecie realizuje misję firmy: stanowić standard najwyższej jakości.

Specjalistów Deloitte łączy kultura współpracy oparta na zawodowej rzetelności i uczciwości, maksymalnej wartości dla klientów, lojalnym współdziałaniu i sile, którą czerpią z różnorodności. Deloitte to środowisko sprzyjające ciągłemu pogłębianiu wiedzy, zdobywaniu nowych doświadczeń oraz rozwojowi zawodowemu. Eksperti Deloitte z zaangażowaniem współtworzą społeczną odpowiedzialność biznesu, podejmując inicjatywy na rzecz budowania zaufania publicznego i wspierania lokalnych społeczności.

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas

© 2016 Deloitte Polska. Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited